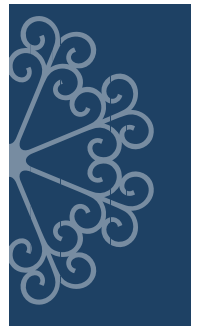

בית מדרש

גיליון שבועי
לתלמידי, בוגרי
וידידים ישיבת מיר

265

פרשת תצווה

זמני כניסת ויציאת השבת

	✡	🕒	
ירושלים	18:03	16:50	
בני ברק	18:01	17:07	
ציריך	18:40	17:29	
וינה	18:31	17:01	
אנטוורפן	19:12	17:39	

דבר הישיבה

"אחרי הכל התורה משמחת!"

שח מרן ראש הישיבה הגרנ"צ פינקל זצ"ל:

כמדומני שכבר ספרתי בעבר את המעשה באותו אברך שבא לפני מרן רה"י הגרנ"צ פרצוביץ זצ"ל, ותינה לפניו את צרותיו המרובות. שאלו הגרנ"צ: "אם הנך לומד תורה כיצד יתכן שמצב רוחך ירוד, הלא כבר נאמר (תהילים יט, ט): 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב'. השיבו האברך: "אחרי הכל יש לי צרות כל כך רבות", השיבו הגרנ"צ: "אחרי הכל התורה משמחת!"

אדם שמחליט להיות שרוי בשמחה אינו יכול ליפול לייאוש. אני יודע שקל לומר זאת אך קשה יותר לקיים זאת, אבל חובה עלינו לזכור את ענין זה היטב, אדם המחליט בליבו לעבוד את ה' בשמחה בכל מצב, יצר הרע לא יצליח להפיל אותו ברשתו!

ויעצתי לאדם אחד שהיה במצב רוח ירוד, הנה כל אדם רואה מידי יום את ההשגחה הפרטית במעשיו, אך אינו מתבונן בהם, ולכך עליו לכתוב במחברת מידי יום את כל המקרים שראה בהם את יד ה', ובשעה שמרגיש שנופל ברוחו יתבונן במחברת זו, ויתעודד בהתבוננו ביד ה' המלווה אותו בכל דרכיו.

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוויץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

קל למצוא נדיב לבניית המשכן מהחזקת ההוצאות מידי חודש ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך (כז, כ).

והנה בעל הטורים כאן פירש שהטעם שנכתב לשון זירוז בשמן למאור, הוא משום שהדלקת המנורה היא מצוה תמידית, ולכן צריכה זירוז. וביאר הגרא"ב פינקל דדברי בעל הטורים משלימים דברי רש"י, דמה שצריך זירוז בדבר שיש בו חסרון כיס, הוא בדבר שיש בו חסרון כיס תמידי, שיתכן שתהיה התעוררות גדולה לקיים מצוה המזדמנת לעתים, אפילו אם עולה הדבר בדמים מרובים, אך ההתמדה בדבר שיש בו הוצאת דמים תמידית בזה צריך זירוז.

ועיינו הרואות, מוסיף הגרא"ב, שיותר קל למצוא נדיבי עם שירימו נדבתם עבור הקמת בנין לישיבה וכיו"ב, מאשר למצוא כאלו שיתנו עבור הוצאות שבכל יום, שלזה צריך זירוז מיוחד. ומשום כך בפרשת תרומה שהיו צריכים תרומה לבנין המשכן, לא נזכר לשון זירוז כי כולם היו חפצים להשתתף בהקמתו, אבל כשהוצרכו לשמן בעבור הדלקת המנורה ולכבשים בעבור הקרבת התמיד שהם הוצאות שבכל יום, בזה נצרך לשון זירוז.

משלחן רבי אליהו ברוך (עמ' שני"ז)

על הפסוק בפרשת צו (ויקרא ו, ב) 'צו את אהרן, שנאמר בפרשת התמיד, פירש רש"י ז"ל: "אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות, אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס", עכ"ל. ומבואר שבמקום שיש חסרון כיס נצרך זירוז מיוחד.

ועל פי זה ביאר מורינו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, שגם לשון 'תצוה' שנאמר כאן הוא מלשון 'צו', ומשום שגם כאן נצרך זירוז. וענין הזירוז שהיה נצרך כאן בשביל השמן זית, משום שבאמת גם בזה יש חסרון כיס.

אולם, לכאורה יש לעיין למה בכל פרשת תרומה שהיא עיקר תרומת המשכן ונתפרש שנדבו זהב וססף ונחושת וכל בנין המשכן, לא כתוב לשון זירוז, והלוא היה בזה חסרון כיס גדול.

וכעין זה יש להעיר בעיקר דברי רש"י הנ"ל בפרשת התמיד, שהרי בהקמת המשכן שהיה בו חסרון כיס גדול מאד לא מצינו שהזכירה התורה לשון זירוז, ואילו בקרבן התמיד שחסרונו פחות בהרבה מצינו לשון זירוז.

מהי תשוקה אמיתית - יש ללמוד מהמן הרשע ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה (כח, ג).

כך גדולה עד שוויתר על עושר ועל אריכות ימים, כיון שידע שלחיים בלא חכמה אין כל ערך. וכמו שכתב הרמב"ם (הל' רוצח פ"ז): "וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה הן חשובין". על כן שאל שלמה אך ורק חכמה, ובעבור זה זכה לה, מכאן אנו למדים "לב חכם" מהו תשוקת החכמה מזכה את בעליה בחכמה. האדם צריך לבקש חכמה ואם יבקש באמת - "חכם לב" יקרא. ותשוקה אמיתית מהי, נוכל ללמוד מרדיפתו של המן אחרי הכבוד. אנשי מאה עשרים ושבע מדינה כורעים ומשתחיים לו, ורק אחד ויחיד לא קם ולא זע. ואומרים אנו לעצמנו: מה ערך יש ליחיד לעומת המון של בני אדם מסביב? אך מה אומר על כך המן הרשע "וכל זה איננו שווה לי". כלומר, כל הכבוד כאין וכאפס הוא נחשב, אם חסרה טיפה אחת מן היסוד.

את התואר "חכם לב" מוצאים אנו לראשונה בפסוק זה. בהמשך תיאור מלאכת המשכן בפרשת כי תשא, ובפרשת ויקהל חוזר ומופיע ביטוי זה. הדבר צריך ביאור, מהו "חכם לב" מי הוא זה אשר זוכה לתואר הזה?

מרן הראש ישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל כתב בשיחות מוסר (תשל"א) שמדברי הכתוב (להלן לא, ו) "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה", למדים אנו שהאדם מצינו צריך להכין לעצמו לב חכם, ובלב כזה נותן הקב"ה חכמה. וכיצד יכין האדם לעצמו לב חכם, כאשר ירצה שיתן בו ה' חכמה? - לצורך זה נתבונן בדרך שבה זכה שלמה המלך ע"ה בחכמה, שעליו נאמר (מלכים א, ה) "וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר".

ומבואר (שם) כי שלמה זכה לחכמה, אך ורק מכך תשוקתו הגדולה אל החכמה, תשוקתו היתה כל

מתורת רבותינו

נמשלו מצוות - להרכבת ענפי אילן

והיה המזבח קדש קדשים כל הנגע במזבח יקדש (כט, לז).

והיה המזבח קדש - ומה היא קדושתו, כל הנגע במזבח יקדש, אפילו קרבן פסול שעלה עליו, קדשו המזבח להכשירו שלא ירד (רש"י).

שח מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצ"ל: הנה, רואים אנו בטבע גידולי האילנות, שדרכם של נוטעי האילנות לחבר ולהרכיב ענפים, ועל ידי זה נדבקת הנטיעה באילן ומתאחדת עמו כאחד, ותתחיל לצמוח.

כן הוא הענין בסוד כללות המצוות, לחבר מצוה במצוה, פעולה בפעולה, ויודבקו יחד ויתאחדו כל

עד ש"כל הנגע במזבח יקדש", כי בכל מצוה ומצוה יש כח מאחד.

וזהו שנאמר בזוהר: "כל מצוה שאינה בדחילו ורחימו לא סלקת לעילא", היינו מפני שאין המצוה דבוקה ומאוחדת היטב היטב עם עושה המצוה, וזהו שמתפללים "ודבק לבנו במצותיך" שיהיו המצוות והלב מאוחדים ודבקים עד שיהיו "אחד".

טללי אורות

המעשים ל"מהות אחת מאוחדת". וזהו שאמרו חז"ל: "שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות" (מנחות מג:). היינו היות שבאמצעותה נזכרים בכל המצוות, וע"י זה מתאחדות ומתלכדות כל המצוות, ולכן יש בה קדושת כל המצוות.

קדושה ורוחניות שבכל מצוה ומצוה עניינן אחד, והוא הרצון ה' שבו, וזה אשר נותן את הקדושה לכל מעשה מצוה, מחמת שמחובר מעשה זה לרצון ה' ולכן מתאחד רצון ה' עם כל הדבר אשר יגע בו,

מבאר רבותינו

חכמת לב - התבוננות וראיית הנולד

ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה (כה, ג)

מרבה להתייעץ עם רבינו. פעם נטל חלק בעסקה משפחתית גדולה, שהיתה אמורה להניב תשואה של מאות אלפי דולרים, אך דא עקא שפעולות מסוימות בעסקה עלולות היו לגרום למחלוקת במשפחה. כשקרבה עת ההחלטה, טס אותו יהודי לארץ, כדי להיוועץ ברבינו מה עליו לעשות.

הוא הגיע לארץ ביום שישי. כשהחל לדבר עם רבינו אמר לו ראש הישיבה: "הרי אתה לא שב לחו"ל לפני שבת, אם כן בווער לנו, בינתיים בא נלמד!" כך ענה לו גם במוצאי שבת, וכך ביום ראשון בבוקר, הם למדו שלוש שעות, ולאחר מכן שמע את השאלה והשיב, שלדעתו אפילו אם קיים סיכוי של עשר אחוז שתצא מכך מחלוקת, לא כדאי שיתערב בעניין.

הוסיף רבינו ואמר: "אוכל להבטיח לך שבאופן זה תרוויח יותר". סוף המעשה היה שעשה עם כספו זה עסקה אחרת, והרוויח שבע מאות אלף דולר יותר מאשר אמור היה להרוויח בעסקה המקורית.

(מתוך שיחות הגרנ"צ, וספר 'בכל נפש')

ומעתה מבואר היטב ענין הלב אצל החכמה, משום שרק על ידי תבונת הלב אפשר להבין את העתיד, ויחד עם החכמה ניתן להתכונן אליו כדבעי, והיינו 'חכמת לב'.

והוסיף מרן רה"י הגרנ"צ, מעלה זו של ראיית הנולד, חשובה בענייני העולם הזה, אולם על אחת כמה וכמה נחוצה לגבי העתיד הנצחי בעולם הבא. חובה גדולה מוטלת על האדם להתכונן לעתיד הנצחי, ולהשתמש בחכמתו כדי לדעת מדוע הוא בא לעולם הזה ומהי העבודה המוטלת עליו. וכמאמר עקביא בן מהללאל (אבות פ"ג מ"א) "הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון".

*

ומרן רה"י היה בענין זה נאה דורש וגם נאה מקיים, עצותיו המחכימות לתלמידיו, ידועות היו כמכוונות להפליא.

בענין זה סיפר אחד מנגידי הישיבה ותומכיה שהיה

בשיחה שמסר מרן ראש הישיבה הגרנ"צ פינקל זצ"ל לבני הישיבה, הנהיר לפנייהם במהות החכמה ומעלתה, שהנה בני אדם רגילים לחשוב שמשכן החכמה במוח, וכל ענינה אינו אלא לכלי המחשבה. אולם בלשון הכתוב 'חכמי לב', מבואר שהחכמה שייכת גם ללב, ויש להבין מה ענין הלב אצל החכמה.

וביאה, עפ"י המובא בגמ' (תמיד דף ל"ב ע"א) שאלכסנדר מוקדון שאל את זקני הנגב: "אידין מתקרי חכים [מי נקרא חכם], אמרו ליה: 'איזהו חכם הרואה את הנולד'". ופירש רש"י: "הרואה את הנולד - המבין מלבו מה שעתיד להיות, קורות שעתידים לבא, ונזהר מהן".

אנו רואים, אמר מרן רה"י הגרנ"צ, כי החידוש בתשובתם של זקני הנגב הוא, שבכדי להיות חכם באמת, אין די בכישירויות שכליים בלבד, צריך גם את הבנת הלב - להבין מלבו מה שעתיד להיות. ענין הבנת הלב הוא הרגשת האחריות, שהאדם יחשוב על העתיד, וישתמש בחכמתו כדי להתכונן בצורה הנכונה לקראת העתיד לבוא.

במעונו של מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל התקיים מעמד הסיימים שנלמדו על ידי בני הישיבה לע"נ ידיד הישיבה הנכבד הר"ר דב שטרנבוך זצ"ל בהשתתפות ראשי ורבני הישיבה, בני החבורה, והמשפחה.

הגאון הגדול רבי דב בערל אייזנשטיין זצוק"ל

ראש ישיבת קרית מלך • י' אדר א' תשס"ג - 16 שנה לפטירתו

ועשה חיל בלימודו, וזכה לחדש הרבה חידו"ת הנכונים ומוסיף והולך בעיונו בעומקה של הלכה, ובכשרונותיו המצוינים וחידושי המאירים יתעלה להיות מאור גדול בתורה ומרביץ תורה ברבים."

אני מחפש חברותא, התואיל ללמוד עמי?!

הגר"ב זצ"ל, בהיותו מראשי הלומדים השפיע רבות על דברים רבים בהנהגת הישיבה הק' מהם שנושאים פירות עד היום הזה: כאשר היו מתלמידי הישיבה שלא נכנסו לשיעורים, דאג שיאמרו "חברותא" ברבים וסידר שהחברותא יאמרו דווקא בהיכל הישיבה ולא בחדרים סמוכים, ואף שבתחילה לא הבינו כל כך מה רצונו בזה, לבסוף נכחו לראות עד כמה השפיע הדבר על הריחאת דאורייתא בישיבה, גם היה ממייסדי החבורה ללימוד סדר קדשים.

בהיותו אברך בישיבה, קבל על עצמו לדאוג לכל בחור שיהיה מסודר בחברותות, היה זה בעקבות משפט ששמע מרבו מרן הגר"ח זצ"ל שאמה: איך אפשר לישון בלילה, כשיש בחור שאין לו חברותא". הגר"ב זצ"ל שהדברים חדרו ללבו הגדול, החל מאותו היום לדאוג שכל תלמיד בישיבת מיר יהיה מסודר עם חברותא, וכשאינך שבחור לא מצא חברותא והיה זה כבר לקראת סוף הזמן, ניגש אליו הגר"ב ואמר לו: "אני מחפש חברותא, התואיל ללמוד עמי". גם בשאר עניינים שנגעו לצורת הישיבה והנהגותיה, היה מהעומדים בראש, לשמור בעוז את משמרת הקודש.

דביקותו ברבו ובתורתו מרן רה"י הגר"נ זצ"ל

תקופה קצרה לאחר בואו לישיבת מיר נתחבב על רבותיו מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ומרה"י הגאון הגר"נ פרוצוביץ זצ"ל ומאז ועד יומו האחרון דבק בהם בכל נימי נפשו, מהם קבל דרך הלימוד, הרבצת תורה, והעמדת תלמידים, והיה לאחד ומיוחד מגדולי תלמידיהם וממעתיקי שמועתם.

במשך הדורות היה קיים תמיד המושג של רב ותלמיד, כאשר רבים זוכים להיות תלמיד של חכם ולקבל הימנו תורה ודרכיה, אך מעטים הצליחו להגיע למצב שכל מהותם הוא היותם תלמידים של רבותיהם, כאשר בכל דבר ובכל ענין חושבים מה היה מורי ורבי אומה. דוגמת זה זכינו לראות בדורנו היתום את הגר"ב זצ"ל כאשר מעידים חבריו מישיבת מיר, שזכה להיות תלמידו המובהק והחביב של רבו הגאון האדיר רבי נחום זצ"ל, כאשר מיום שרבינו הכיר את רבו הגר"נ, דבק בו בכל נימי נפשו. ואף שבתחילת דרכו היה נצרך לזה אומץ לב רב, כפי שמעידים בני הישיבה מאותם השנים, שבישיבה ידעו שכדי לשאול שאלה או לומר סברא במהלך שיעורו של ר' נחום, צריך תחילה להתבונן טובא, שלא תהיה בזה שום סטיה מדרך האמת, שאם לא כן היה ר' נחום מגיב בחריפות רבה, באורייתא דקא מרתחא ביה. דבר זה גרם שהתלמידים מיעטו להתערב בשיעור, אך יוצא מן הכלל היה הגר"ב, שבגודל צמאונו ותשוקתו לבקש האמת, התערב פעמים רבות במשך השיעור. הסיבה לכך הסביר הגר"ב בעצמו לאחר שנים, שמפני שרצה לדעת ללמוד, וגם

תורת מיר תלמידי הישיבה, ראשי ישיבת קרית מלך הגאונים רבי שמואל יעקב בורנשטיין ורבי בערל אייזנשטיין משוחחים בדברי תורה

מעלת העוסק בתורה - וההוכחה מדיוק בדברי רש"י

איתא בגמ' גיטין (דף ז' ע"ב): "ועוד הא ר' אביתר הוא דאסכים מריה על ידיה וכו'."

בספר נפש החיים (שער ד' פ"ו) כתב בענין מעלת לימוד התורה, וזה לשונו: ולא עוד, אלא כי גם באותו העת שהאדם עוסק בתורה למטה, כל תיבה שמוציא מפיו, הן הן הדברים יוצאים כביכול גם מפיו ית' באותו העת ממש. כדאשכחן בפ"ק דגיטין (דף ז':) גבי פלגש בגבעה "ותזנה עליו פלגשו", ר' אביתר אמר זבוב מצא לה, ר"י אמר נימא כו'. ואשכחיה רבי אביתר לאלהיה, א"ל מאי קעביד קב"ה, א"ל עסיק בפלגש בגבעה, ומאי קאמה אביתר בני כך הוא אומה, יונתן בני כך הוא אומה. והיינו מפני שרבי אביתר ור' יונתן עסקו ביניהם בענין פלגש בגבעה אז באותו עת. גם הוא יתברך שנה דבריהם ממש. עכ"ל הנפש החיים.

ומקשה הגרד"ב אייזנשטיין זצ"ל: לכאורה דברי הנפה"ח שהוכיח מסוגייה בגיטין שכל אחד שעוסק בתורה, כביכול הקב"ה עוסק עמו, תמוהים מאוד, דהרי שם בגמ' משמע דבתם אדם אין הקב"ה שונה עמו ביחד, ורק רבי אביתר שהוא גברא דאסכים מריה על ידיה, היה לו מעלה מיוחדת שהקב"ה עסק עמו.

אמנם יש לתרץ - אומר הגרד"ב - ברש"י (שם ד"ה דאסכים) כתב וזה לשונו: "דאסכים מריה על ידיה, לגלות לו סוד לכיין דברים הסתומים על אמיתתם עכ"ל, ומוכח מדברי רש"י כדברי הנפש החיים, דאם לא כן למה לא פירש רש"י כפשוטו שמה דאסכים מריה על ידיה הוא בזה ששנה עמו, אלא על כרחך דזה שהקב"ה שנה עמו אינו מעלה מיוחדת יותר מכל אדם, כיון שכל אדם הלומד תורה הקב"ה שונה עמו, ולכן על כרחך המעלה המיוחדת שהיה לרבי אביתר, הוא בזה שזכה לכיין דברים סתומים עכ"ל."

בספרו מנחת דב (גיטין ז', ע"ב)

מהאריות שבחבורה בישיבת מיר

הגאון רבי בערל אייזנשטיין זצ"ל נולד בשנת תש"י בשיקגו שבארה"ב. בצעירותו למד בישיבה בשיקגו אצל הגאון רבי מרדכי רוגוב זצ"ל מח"ס עטרת מרדכי וכן אצל יבלטו"א הגר"י פירלוב האדמו"ר מנובומונסק שליט"א אשר כיהן כר"מ בישיבה.

כבר בצעירותו ניכרו בו כשרונותיו המיוחדים, עמלו ויגיעתו בתורה, התמדתו הגדולה היתה לשם דבר. בהיותו כבן כ' עמד יחד עם אחיו בראש קבוצת בני ישיבה שחשקה נפשם לגלות למקום תורה - ישיבת מיר המעטירה שבירושלים עיה"ק, לקנות תורה מפי גאוני התורה מרן רה"י שה"ת הגאון רבי חיים לייב שמואלביץ זצ"ל ומרן רה"י הגאון רבי נחום פרוצוביץ זצ"ל. במחיצתם של ארזי הלבנון עלה הגר"ב זצ"ל ונתעלה בעמל התורה ויגיעתה, והיה לאחד מהאריות שבחבורת בחירי הלומדים דישיבת מיר.

בני הישיבה מאותה תקופה שחים עד היום בהתרגשות על האוירה שהחדיד הגר"ב זצ"ל בישיבה, כאשר ברוחו הסוערת בריתחא דאורייתא ובאהבת התורה שיקדה בקרבו, הבעיר את הבצירה כולה באישה של תורה, ומכל קושיא או סברא שהעלה, נעו אמות הסיפים דהיכל הישיבה הק'. פעמים שהיה עומד איתן בדעתו על סברא מסוימת או על יישוב מסוים נגד דעת חברות הלומדים כולה, עד שלבסוף אחר דין ודברים ויוכחים נסערים הסכימו כולם לדעתו. כפי שהעיד עליו מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אריה לייב פינקל זצ"ל שהיתה לו זכות נדירה ומיוחדת בלימודו ובחידושי, ורק אחרי רוב עיון ודיבור חברי הסכימו חבריו עמו וירדו כולם לסוף דעתו.

וכן העיד אחד מראשי ישיבת מיר שליט"א כי בואו של הגר"ב לישיבת מיר הפיח רוח חיים בישיבה, ופריחת הישיבה עד היום הזה נזקפת רבות לזכותו של הגר"ב זצ"ל.

בני הישיבה באותה תקופה מעידים כי הגר"ב ז"ל שנודע מאז בגאונות מופלאה וכשרונות עצומים, הפליא בהתמדתו העצומה, כאשר כל שיחתו והגינות היו אף בתורה הקדושה. ואף הגר"ב זצ"ל עצמו בשיחה עם תלמידים התבטא בדרך אגב: "באותם ימים לא דברנו דברים בטלים".

שנים נעלות אלו, בהם עמל ביגיעה עצומה והיה שקוע כל כולו אך ורק בתורת השם, היוו את היסוד והבסיס לכל המשך חייו המופלאים. בתקופה זו זכה הגר"ב זצ"ל ללמוד בחברותא עם רבו הגדול מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל כשהוא שותה בצמא את דבריו ומתאבק בעפרו. כל ימיו של הגר"ב היו דברי מרן הגר"ח שגורים על פיו והיה דולה ומשקה מתורתו לתלמידיו.

מכתבו הנפלא של מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל

מרן הגר"ח זצ"ל שהכיר את מעלת תלמידו הנאמן חיבבו עד למאד, וכה העיד עליו במכתב משנת תשל"ד בהיות רבינו בן כ"ד שנים בלבד: "מעלת כבוד ידידי הרה"ג המצויין בהבנתו העמוקה ובכשרונותיו הגדולים, מוה"ר דב אייזנשטיין שליט"א, הלומד בישיבתנו הק' כמה שנים, בשקידה עצומה וביגיעה רבה. ועלה והצליח

מירושלים לב"ב כל יום, והן בעת אמירת השיעור מתוך יסורים גדולים יסורי גוף ונפש, כשכל תזווה עלתה לו ביסורים נוראים, נשאל מאין לו כוחות גוף ונפש אלו? - "גם ר' נחום עשה כך" היתה תשובתו. היה זה פשוט וברור אצלו, שאם ר' נחום עשה כך אז כך צריך לעשות.

מרבץ תורה לרבים

לאחר נישואיו כיהן כר"מ בישיבות "בית התלמוד", "יד אהרן" ו"בית ישראל". לאחר מכן, יסד עם הגר"י נויבירט זצ"ל את ישיבת "חכמת שלמה" בשכונת בית וגן בירושלים ובה הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים. ובשנותיו האחרונות עמד בראשות ישיבת קרית מלך בבני ברק.

בכל הישיבות בהן הרביץ תורה, היה משקיע את כל כולו במסירות נפש למען תלמידיו, וקירב כל אחד ואחד מהם, היה מחנך גדול אשר הקרין ממידותיו הנעלות על כל צעד ושעל, מעודו נתייחד באהבת התורה אשר בה שגה תמיד, ולא אז מחבבה עד יומו האחרון.

כנזכר לעיל, גם בתקופת חייו האחרונה בעת אשר התייסר בייסורים קשים אותם קיבל באהבה, המשיך ביגיעת התורה לילות כימים ובהרבצת תורה והעמדת תלמידים עד יומו האחרון ממש. כאשר יום לפני פטירתו נסע למסור שיעור בישיבה בבני ברק, והיה למופת ודוגמה למסירות נפש ללימוד התורה.

ביום י' אדר א' תשס"ג, נלב"ע לבית עולמו כשהוא בשיא פריחתו בן נ"א שנים ומרבץ תורה במסירות אין קץ.

מקורות: ספר הזכרון שמעתא דבי רב (י"ל בשנת תשס"ו); ועוד

לאור עולם. וכבר נודע שזכה הגר"ב להיקרא התלמיד של ר' נחום, כאשר כל תלמידי ר' נחום יודעים ומעידים כי הוא אשר דבק ברבו והתבטל אליו בכל כוחו, וקבל ממנו את דרך הלימוד, לכן זכה להיות תלמידו הגדול והמובהק, ומעתיק שמועתו, עד שכל מי שהיה בחפצו לברר עומק כוונת ר' נחום, באיזה שהוא יסוד מסויים או באיזה חידוש או דיוק, היה פונה מיד אל הגר"ב שהיה בקי בעומק ורוחב תורת רבו.

הגר"ב גם היה איש אמונו של הגר"נ זצ"ל ונשלח על ידו לשליחויות רבות, ובסילוקו של הגר"ב נסתם מעיין זך ומקור טהור בהעתקת תורת רבי נחום זצ"ל.

"השריש לנו ר' נחום..."

בשיעוריו היה הגר"ב זצ"ל מזכיר בתמידות כמה פעמים בכל שיעור "ר' נחום אמר כך" או "השריש לנו ר' נחום" או "נראה לומר על פי דברי ר' נחום במקום אחר", ואפילו "הבנתי ממורי ורבי ר' נחום" ואף בענינים שלא קשורים זה לזה לא נמנע מלהזכיר בתורת משל את מה שר' נחום אמר בענין אחר כלל, וכל זאת מפני שכל מציאותו היתה בחינת "תלמיד".

סיפר אחד התלמידים: כי בשיעור בריש פרק השולח דמסכת גיטין, למד וביאר את קושיית התוס' באומרו "ר' נחום ביאר את הקושיא בדרך זו", לאחר השיעור נשאל הרי אפשר לפרש כונת התוס' באופן אחר, והשיב: "אמת, גם אני סברתי כך, אך מפני שר' נחום ביאר אחרת אמרתי כדבריו, ולכן הדגשתי שר' נחום מבאר כך...". כך ביטל דעתו מפני דעת רבו, עד כדי שבשיעור לתלמידים לא אמר את דבריו הוא, אלא את דברי רבו בלבד.

בתקופה האחרונה לחייו, כאשר אמירת כל שיעור היתה כרוכה במאמצים רבים הן בדרך לשיעור בנוסעו

כדי לדעת איך לא ללמוד ומה לא לשאול, היה חוזר ושואל, בלו לחשוש מהתגובה של ר' נחום.

כך דבק ברבו הגר"נ, וינק ממנו את דרך הלימוד המפורסמת שלו, כשהוא מייקר לאין שיעור כל יסוד, חידוש או מילה ששמע מר' נחום. והיתה נפשו מתמלאת סיפוק ו"חיות" מתורתו של רבו. וכאשר היה מתעמק בדבריו להבינם לאשורם, היה שמח בהם כמוצא שלל רב. ר' נחום בעצמו התבטא פעם על הגר"ב בפני אחרים שהוא "בור סוד שאינו מאבד טיפה" והוסיף לבאר שאף שיתכן שישנם אחרים המעולים מהגר"ב בזכרון הדברים, אבל להיות בבחינת "בור סוד" שמייקר ומשמר כל טיפה זהו ר' בערל, השומר מכל משמר על כל דבר תורה ששומע, ואמנם אף בשאר חידושי תורה שהתעסק בהם הגר"ב, היה מייקר כל שאלה, ביאור ויסוד, ואף מדקדק בכל תיבה ואות, מרוב יקריותם וחביבותם של דברי תורה בעיניו.

וכה התבטא אלופו ומיודעו הגאון האדיר רבי חיים קמיל זצ"ל: "רבים סוברים שידועים הם ללמוד, אבל ר' בערל באמת ידע ללמוד. רבים ישבו אצל ר' נחום וחשבו שהם מבינים אותו אבל ר' בערל הבין אותו".

שנים רבות שלא החסיר הגר"ב אף שיעור אחד של ר' נחום, כאשר היה בא בדרך ארוכה בקור וחום, בשלג ובשרב, כן זהה שר' נחום שחבבו עד מאד צרפו ללמוד עמו בחברותא במשך תקופה ארוכה, כאשר גם על קביעות זו שמר הגר"ב בכל עוז, כשהוא מופיע במסירות ללמוד, אף בימי המלחמה בשנת תשל"ד. כל אותם השנים היה שותה בצמא את דבריו של הגר"נ זצ"ל, וכל הימים היו דברי רבו שגורים על פיו בהנחילו את תורתו לדורות הבאים.

ברבות השנים היה בין אלה שעמלו בכתיבת הספרים הנכבדים שיעורי ר' נחום על הש"ס ובעריכתם להוציאם

ימים מקדם

מרן רה"י רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל בשמחת שבע ברכות שנערכה בישיבת מיר לחתן הרב בערל אייזנשטיין

הגאון רבי בערל אייזנשטיין עם מרן רה"י הגרנצ"פ זצוק"ל